

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Móricz Zsigmond*

Cím: *Világkikötő Csepelen*

Forrás:

Pesti Napló

Bp

(Hely)

1927. 5. 17.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

385.614

Hely

Idő

"1927"

Személy

Világkikötő Csepelen

A csepeli terület bejárása Maurer kormánybiztossal

Írta: Móricz Zsigmond

Határozott s mély meggyőződés, hogy Magyarország agrárország s ennek a konzekvenciáit teljesen le kell vonnunk.

Iparunknak, mint minden más cselekvésünknek, szintén ezt kell szem előtt tartania, valamint kereskedelmünknek is.

Ohajtottam ezért megnézni néhány ipari csatateret, ahol a jövő programját kell felismerni s legelsőnek a csepeli kikötőt választottam. Ez egy olyan alapvető munka, amely kell, hogy megmutassa kontúroiban azt az iparpolitikát, amely ma ebben az országban folyik.

Választásomat nem bántam meg, sőt a legnagyobb örömmel s megnyugvással vállalkozhatom rá, hogy a közönséggel közlő tapasztalataimat.

Maurer Gyula kormánybiztos úr, akit 1924 tavaszán állítottak Zielinsky Szilárd s a nagy Kvassay helyére, személyesen vitt körül motoresónakon a hatalmas területen, s kitűnő előadásából tájékozódhattam a monumentális építkezés elvi dolgairól.

*

Gyönyörű tavaszi reggel volt a harmadik fagyos szent napján. Még a múlt éjjel két fok volt a hideg, de most már kisütött a nap s a Dunán vígan futott s verte a habot a motoros.

A Fővám térről húsz perc alatt ott van az ember a kikötő főpontján, a Kvassay-zsilipnél.

Ez a zsilip a soroksári Dunaágot köti össze a nagy Dunával. Ez a Dunaág az utóbbi századokban nagyon elsekélyesedett s eliszapolódott, úgyhogy a tavaszi nagy árvizek idején mindig veszedelmet jelentett a parti községekre s ezen úgy segítettek apáink, hogy elzárták a főfolyamtól s csak csekély vízmennyiséget eresztettek le rajta. Ez aztán még jobban eliszapolta s lassan egy holt tóvá alakította át, amelyet nádas, sásas zátonyok s egész őskori part jellemzett.

Most a kikötőépítkezés első dolga volt, hogy megmentse ezt a kis Dunát. Kikötörték, s a fővárosnak ajándékoztak egy olyan partot, amely a világ egyik legkiválóbb raktár-vonala. Már a főváros egy 900 méter hosszú rakpartot meg is épített itt. Azonkívül kapott a vidék egy hatvan kilométer hosszú s 200 méter széles élővízű tavat, amely valóságos nemzeti kincs: strandolásnak és a vizesport minden fájának ideális otthona. Mondják, hogy nyáron már hemzseg itt a regatta s mindenfajta csónakosok légiója. A parton egyre-másra épülnek a mulatók, kocsmák, garázsok, csónaktelepek s előre látom, hogy egy-két évtized múlva

egy óriási sporttelep lesz ez a hely.

Ha semmi egyebet nem csináltak volna, már ez a csillogó, kedves, nyugodt s csobogó víztükör felbecsülhetetlen érték volna a jövő szempontjából.

De amilyen haszon ez a víz a kis ladi-koknak, ugyanolyan becses terület a kereskedelmi hajózás számára.

— Az lesz ez nekünk, mint a Havel Berlin körül, — mondja a kormánybiztos, ott nyaral az egész világ. És ez a kikötő viszont remekebb, mint akár Regensburg, akár Bécs, akár Pozsony. Mert nagy érték, hogy itt a hajók nincsenek kitéve a víz sodrának, a legnagyobb árvíz s a legvadabb jégzajlás idején is oly nyugodtan fekszenek, mint a hangárban. Kényelmesen rakodhatnak, nem kell rohanni, mint Bécsben, Pozsonyban.

Ugyanis a kis Dunában állóvíz van, amely négy-öt méterrel alacsonyabb szintű, mint a nagy Duna színe.

A sziget északi és déli sarkán, ahol a két Dunaág torkollik, zsilip szabályozza a víz áramlását. Hajózó-zsili, amely mint vizilift viszi át az ezertonnás hajót is az egyik Du-

náról a másikra. Leonardo da Vinci remek találmánya szerint.

A felső zsilip fölött egy kapcsoló-torony áll, ahonnan át lehet tekinteni a kikötő egész gyönyörű területét a távoli csodakies budai hegyekig.

Ezer hold a sziget felső csúcsán a kikötő területe. Sívó homokbuckák, melyeket évezredek át hordott fel a Duna. Ma az alaprajzok szerint egy jövőbeli csodálatos ipartelep helye.

Cím.
Nyolc kikötőmedence fogja öblözni ezt a területet s partjukon több hajó fér el, mint Rotterdamban. Három roppant medence már készen is van s gyönyörű kőpartok szegélyezik.

Kész a vámmentes kikötő, a petróleumkikötő s egy ipari medence, amely egy holt-kanyarulat felhasználásával készült.

Az egész területnek roppant jelentősége van. Ha a jövőben olyan iparvállalatok akarnak alakulni s megtelepedni, amelyeknek vizre is van szükségük, itt várják őket a kész hely. Nagyon érdekes, hogy legelőször a petróleumérdekeltségek foglaltak hazát. Egy egész kikötő van már itt teleültetve petróleumtartályokkal. Ma éppen egy hajó sem volt, de néztem a felszerelést, ahogy a készenálló szivattyúk várják a távrolról jövő uszályokat s egyszerűen bekapcsolják a gépet s kiszippantják a hajóból a tartalmát.

A másik kikötő, amely szintén az elkészülés előtt áll, a vámmentes kikötő. Itt épül most az ország legnagyobb gabonarak-tára. »Silosok«, amelyekbe tízezer tonna gabonát helyezhetnek el s kilencemeletes tárházak szintén szemterménynek, huszonötezer tonna számára.

Földszintes tárházak őszre készen lesznek, a búzatornyok most épülnek vasbetónból; még csak a pince van kész, roppant vasbetónlábak, amelyek úgy hatnak, mint az egyiptomi királysírok.

Jövő tavaszra állani fog a huszonöt méter magas épület, amely Budapest monumentális déli védőoszlopa lesz s úgy hozzá fog tartozni a város képéhez, mint a Lánchíd.

Védőoszlop lesz, mert itt fognak állani e vámmentes kikötőben az ország nagy raktárai. Budapest ezzel egy gazdasági csatára s háborúra indul: mert ezzel magához kapcsolja azt a természetes Hinterlandot, amely a Kárpátoktól az Adriáig terjed; akármit csinál is az alkalmi politika s a fajok versengése. Itt fog, mert itt kell felépülni egész Európának egy középponti

raktár vára. Mert a német iparnak s kereskedelemnek ugyanúgy szüksége van egy biztos vámmentes raktárcentrumra, mint az olaszoknak, vagy az angoloknak, vagy a keletieknek. Látom a jövőt, mikor ezen a területen halmozódnak fel Európa gazdasági életének fölöslegei. S nézem az alaprajzokat, van-e elég terület, van-e elég széles arány a jövő hajói s gépei számára. Keskenynek találok a zsilipet, a szakember megmagyarázza: hogy ezidőszertint nincs a

Dunán olyan nagy teherhajó, amely át nem menjen e nyíláson, de ha megjő a nagy jövő, akkor úgyis kell még egy zsilip, egy nagyobb: ott a helye a tervrajzon s a természetben...

Fantáziámat még sohasem izgatta ennyire egyetlen terv sem: mert ez a kikötő valóban ennek az agrárországnak a lényegét jelenti.

Mert ennek az országnak termelnie kell. Termelni roppant tömeget, s nemesterményeket, mert minél kisebb egy kert, annál drágábbat kell belőle kihozni, hogy hasznos legyen. Íme itt vannak a kikötő háttérben lehetőségei. Nézd csak, már itt állanak a parton a roppant s fantasztikus darvak, a gépdaruk, hogy a befutó hajókból kiemelje a rakományt. Itt állanak, vasvázszerkezetükkel, de ma még üresen tárogó csőrökkel, s ki előre, ki hátra fordul köztük, mintha lennének a távlatot s a zsákmanyt.

Igy néztem én is a jövő ege felé s egész szívvel s egész örömmel várom a Nagy Forgalmat, amelynek el kell jönnie.

Úgy látom, ma még ez az egész, az ország fantáziájának játéka, mintha nem a könyörtelen sürgető szükség teremtette volna meg, hogy sietve, sietve, hamar építeni a raktárakat, mert a nemzet gazdasága kétségbeesve várja, hogy a zsákjait fedél alá vigye... Nem ostromolják a kis hajók a kikötőt, amelynek rohanni kell, hogy befogadja őket... Nem hajszolják a tőkék a területet, hogy mielőbb s villámgyorsan belefektessék a pénzt a világforgalom e ked-

vező pontján...

Nem; ma még egyetlen kereskedelmi hajó sincs a vizeken. Egyetlen kocsis fut erre felé... Itt ma még minden méltavaszi csöndben ég, csak egy-egy pecéz ember van a parton s a merítőhálók ladilajai tűnnek fel a megmaradt nádasos szélén...

Itt még ma egy ősvilág utolsó lihegése lehet érezni, de én alig várom, hogy megérjem az időt, amikor beszámolhatok világverseny forgalmáról. Íme már ott áll az új dunai kikötőállomás első épülete, kész a terv, hogy a vasúti forgalmat percek alatt tudják vízi járművekre átrakni. Ma egyetlen hely nincs Magyarországon, ahol ezt meg lehessen csinálni: de el fog jönni az idő, mikor az aratás után rohannak a vonatok s mint apró csillék döntik a vagonok a búzáat a roppant uszályokba, hogy azok induljanak a drága szép vízen fel, felfelé, át a határokon és a vámsorompókon olyan népek felé, ahol várják a kenyeret...

*
Mikor a csónak visszaindult Pest felé visszapillantottam, ahogy méltóságosan s furcsán gubbasztanak a vasdaruk a parton s ezernyi lehetőségre lobogott a fantáziám. Milyen szép lesz, ha motoros bárkák repülnek hajnalban a Dunapart felé s a gazda a maga termését ott a bárkákból árusítja. Milyen szép lesz, mikor ezernyi ezer ember indul vasárnap reggel Soroksár felé, csónakversenyre, a napba, az isten mosolya elé, hogy ott egyesültnék érezze magát a természettel. Milyen szép lesz, mikor egy pezsgő s boldog város bonyolítja le Európa keletje s nyugatja közt az árucserét s vígan csörgeti zsebében a pluszt.

*
Mi minden lesz akkor! S vajjon boldogabbak lesznek az emberek?